

האיש שמישפחתו הציגה יהודים במאורעות 1929 בחברון, ושבתיו פוצצו, טוען, כי הטבח היה פרי מזימה בריבית

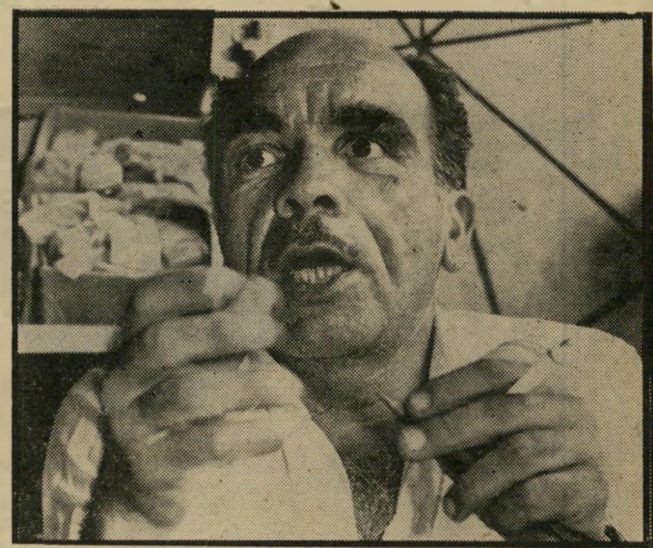
הם ירו על כל דבר שזו. מהפחד מפניהם אפילו הציפורים הפסיקו לעוף. בבוקר היינו מוציאים פגרים של חתולים וכלבים, שנורו במשך הלילה. כך זה היה. הם ירו בלי אבחנה. קודם היי ואחר כך בדקו מי ומה זה היה. בשבוע שעבר הוסר העוצר, ש נמשך 16 יום, מעל העיר. עם היפ תח הדרכים, פרצו מתוך העיר עשרות סיפורים מסמרישעור על הר מישר שהנהיג בה הצבא בזמן העוצר. את מרבית הסיפורים אי אפשר לאמת. הפחד והאימה, ש הושלטו בעת העוצר, ניכרים הי טב. התושבים ממעטים לדבר, ועוד יותר מכך מסרבים להזדהות כי שמותיהם ולחשוף סיפורים איי שיים.

בשלושת הבתים מול בית הדסה, שפוצצו אחרי הפעולה הפלסטינית, היו 16 חנויות. לפי עדויות בעליהן, ניתנה להם רק שעה אחת בלבד כדי לפגוע את כוללת ה חנויות לפני הפיצוץ. מרבית ה סוחרים לא הצליחו לפנות בפרק זמן זה אפילו רבע מהסחורה. מה שנשאר בחנויות פוצץ יחד עם ה בניינים.

באחת החנויות היתה זנגיה, ה שייכת למישפחת אל-שווקי. יום לפני פתיחת האש על בית-הדסה, קנתה המישפחה כמות גדולה של זכוכית, שאותה נתבקש אבי ה מישפחה לפנות במשך שעה אחת. לדברי דייראיה, כאשר הוציא אבי המישפחה את ארגו הזכוכית הראשון, קפצו עליו חיילים, שהי במקום ושפיקחו על פיגוע החנור יות, וריסקו ברגליהם את הזכוכי

מוות בעוצר. באחד מימי ה עוצר נפתחה אש על בית מישפחת חסונה, המתגוררת במרכז העיר. אחד מבני המישפחה עלה על גג

יות סירבו החיילים, והוא פונה רק אחרי שעתים, כאשר כבר היה מת. האיש נקבר בירושלים, שלא בנוכחות בני המישפחה.

בעד בתים-מפוצצים, הירבאווי מתנה יפה מהמימשל

הבית והשקיף לעבר הרחובות ה ריקים. לפי הוראות העוצר אסור היה גם לעלות לגגות. לכן פתח לעברו סוור שעבר ברחוב באש. האיש לא נפגע, אך כתוצאה מה בהלה נפל מהגג ונפצע קשה. בני המישפחה ביקשו רשות מהחיילים להעבירו לבית-חולים. לפי העוד

הם הציילו - המימשל פוצץ

הים"ם ותעודה שלישית כוללת רשימה של "ערכים שהיטיבו עם יהודים". המגוינים והמיוטיבים עשו את אשר עשו בחיורף נפש. במיקרה אחד נדקר ערבי בדהת כיתו, כשחפס את דרכם של פורי

"ספר חברון", שיצא לאור לפני עשר שנים בסיוע אישי-מדינה חשובים, כמו הנשיא דאז, והמן שור, והשר ללא-תיק בממשלת התיכוד הלאומי, מנחם בגין, נערך בוודי יגיד חברון, עודד אבישר,

Table with 2 columns: List of names and titles, and a second column with numbers. Includes names like מוחמד ראשיד הירבאווי, ואיברהים סעיד אחמד, and various titles like הצילו בכיתם, מרדכי יהושע יצחק עם משפחותיהם.

עום, שניסו לחדור פנימה ולפגוע בשכי נים יהודים שהוחבאו עידינו בענייהבית. כרשימת המצילים מופיעים בני מושפחת הירבאווי, שהציילו 68 יהודים (ראה גזופה עיונה). הדבר זכה בינתיים לפירסום עולמי, כדוגמה מחרידה של כפיות טובה מצד השילטונות הישרא

שחיה עד למותו, לפני כמה שנים, חסיד ארץ-ישראל השלמה. הספר המהודר ועביהכרם נרכש מיד עם צאתו עידינו שרידי הקהילה היהוית בחברון, בנייהם ובני בנייהם, ועלי ידי מתנחלי קריית-אדבע מצד אחד, ותו שכי חברון הערכים מן הצד השני.

Table with 2 columns: List of names and titles, and a second column with numbers. Includes names like מוסא יעקוב שאהין, שאקר אל קאוואסמה, פואד טהבוב.

ליים בחברון. אולם מה שלא ידוע עד כה — והדבר מתפרסם כאן לראשונה — שבין החברונים שהציילו יהודים מצויה גם מישפחת קוואסמה (ראה גזופה תחי תונה). בני קוואסמה הציילו 11 יהודים מחברון. כעבור יובל שנים שיום להם המימשל הצבאי בני-רוש אחד מבניהם. שם המגורש ידוע — פאהד קוואסמה, ראש העיר הנבחר הראשון של חברון.

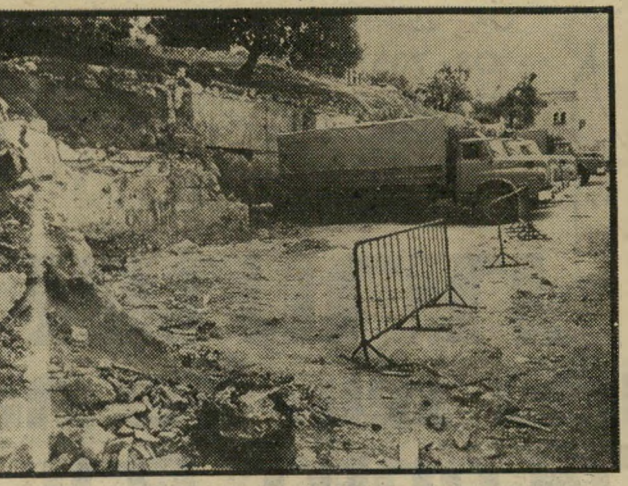
כספריה העירונית של חברון מצוי עותק אחד, והספרן, הקורא עברית, מכיר את הספר מתחילתו ועד סופו. בספר מצוטטות שגוש תעודות הנשי מרות עך היום בארכיון הצינוני בירי שדים. תעודה ראשונה כוללת רשימה של "ערכים שהגנו על יהודים כמאוי רעות תרפ"ט בחברון"; תעודה שנייה כוללת רשימה של "ערכים שהציילו יהו

לה יהודים במאורעות 1929. אדרים אל-הירבאווי, בן ה-46, עדיין לא נולד באותם ימים, אך הוא שמע על אשר התרחש מ אביו ומסבו, שכיום כבר אינם בין החיים.

סיפר אדרים אל-הירבאוי ווי: סבא שלי, מוחמד ראשד אל-הירבאווי, היה בימים ההם האיש הכי חשוב בחברון. הכל נעשה על פי דברו ולפי רצונו. האבא של סבי, חאפז אל-הירבאווי, היה בזר מנו ראש-העיר. היינו המישפחה החזקה בעיר.

למישפחות מחסור חמור בכסף, כדי לקנות אפילו מוצרי-מזון בסיסיים. לעזרת התושבים באו עיריית חבי רון, אירגוני-צדקה ועשירי העיר, שתרמו מזון בחינם למי שנוקק, עד כמה שהיה בנמצא.

מזימה מתוכננת. אחד ה אנשים העשירים ביותר בחברון הוא אדרים עבד אל-מנעם אל-הירבאווי. בכעלותו נמצאים בניי נים רבים בסביבת בית-הדסה, ביניהם גם שלושת הבניינים שפור צנו. את החנויות הוא השכיר ל סוחרים. אחרי פיצוץ הבתים נודע, כי מישפחתו של אל-הירבאווי היתה

המקום שבו עמדו הבתים המפוצצים לפני תוך שעה

כימעט כל הבתים בסביבה שייכים לי. עכשיו אני מפחד שאם עוד פעם יקרה דבר כזה, יפוצצו את כל האיזור. הנזק שנגרם עקב פיצוץ שלושת הבתים נאמד ביר תר 50 מיליון לירות. אני דורש שישלמו לי ולסוחרים האחרים פיר צויים. אם לא, אני מתכוון כבר לימים הקרובים לפנות לבית המישפט העליון. בכספים שאקבל אני מתכוון לבנות את הבתים מחדש.

החיילים בבית הדסה יכלו לרי את מי עולה לגג הבתים. למה הם דורשים מאחרים שידעו מי עלה לשם? למה הם מאשימים אחרים? אבל לא לעצמי אני דורש. אני עשיר, ואוכל לעמוד בוה. אבל מה עם מי שאין לו? העונש הקולקטיבי פגע ב-150 אלף תושבי העיר, שהם חפים מפשע. אלה שביצעו את זה לא התייעצו איתם קודם.

עד כאן סיפורו של הירבאווי. לתושבים טענות קשות נגד תו שבי קריית-ארבע. הם הרסו רכוש בלי אבחנה, סיפר מיששה. הם גם ממשיכים לעורר פרובור קציות. בלילות הם רוקדים ברחו בות, שרים וצועקים סיסמות.

אנחנו נאלצים לראות ולשתוק. אין לנו אפשרות להגיב, לא על המעשים של הצבא ולא על מעשי המתנחלים. מעגישים אותנו על מעשים שלא עשינו, בוזזים אותנו, פוגעים ברכושנו, מכים אותנו, יורים עלינו, ואנחנו חסרי-אונים.

מי שיצא לרחוב אף פעם לא יודע אם יחזור בחיים, ואם לא יעצרו אותו ככה סתם בלי סיבה.

על מה שקרה ב-1929 אני יודע מהסיפורים שסיפרו לי סבי מוחמד ראשד, ואבי, עבד אל-מנעם אל-הירבאווי. מהם אני יודע שמבצעי הטבח לא היו מחברון. אלה היו ערבים, משתפי פעולה עם האנגלים. המטרה של המזימה של היתה להישאר בארץ. הם לא רצו לקיים את הצהרת בלפור, שבה הבטיחו ליהודים מדינה.

הדבר הכי טוב בשביל האנגלים, כדי שיוכלו להישאר בארץ, היה להוכיח שאם הם יעזבו העיר בים יהרגו את כל היהודים. לכן הם תכננו את המזימה הזאת, ו הביאו לצורך זה אנשים מבחוץ. הם היו בטוחים שאחרי הטבח יתנו לגויים שיישאר בארץ.

הערבים, שביצעו את הרצח הזה, היו טיפשים וחסרי-אחריות. הם היו כלי בידי האנגלים, כדי לסכסך בין יהודים וערבים, כדי לקדם את המטרות שלהם. בחברון אף אחד לא הסכים עם המעשה הזה. אחרי הטבח היו רבים שרצו להתפייס עם היהודים. באיזור ש המישפחה שלי גרה נשארו הרבה יהודים בחיים. סבי ואבי אספו אר חם לביתם. אותו הבית שפוצץ מול בית-הדסה, והגנו עליהם עד יע בור זעם. אחרי-כך הם מסרו אותם לידי האנגלים, יחד עם כל הרכוש שלהם. מבין אלה שהיו בבית שלי נו לא נפגע אף אחד, וגם כל ה רכוש שלהם נשאר שלם.

תמורת המעשה הזה קיבלתי מתנה יפה מהמימשל הישראלי: פוצצו לי שלושה בתים. אילו יכ לו הקירות של אותו בית לדבר, הם היו מספרים לחיילים, שהטי מינו בו את חומר-הנפץ. על מי הם הגנו הם היו מספרים להם מי ניצל בחסות הקירות האלה שהם פיר צנו!

אותו היום שבו אירע המיקרה היה יום שישי, וכל החנויות היו סגורות. החיילים שהיו שם לא יכלו בעצמם להגן על המתנחלים. אז מי היה צריך להגן עליהם, ה חנויות שלי? למה הרסו את ה בתים האלה? מה הם אשמים? במה אשמים הסוחרים? במה אני אשם?

כימעט כל הבתים בסביבה שייכים לי. עכשיו אני מפחד שאם עוד פעם יקרה דבר כזה, יפוצצו את כל האיזור. הנזק שנגרם עקב פיצוץ שלושת הבתים נאמד ביר תר 50 מיליון לירות. אני דורש שישלמו לי ולסוחרים האחרים פיר צויים. אם לא, אני מתכוון כבר לימים הקרובים לפנות לבית המישפט העליון. בכספים שאקבל אני מתכוון לבנות את הבתים מחדש.

החיילים בבית הדסה יכלו לרי את מי עולה לגג הבתים. למה הם דורשים מאחרים שידעו מי עלה לשם? למה הם מאשימים אחרים? אבל לא לעצמי אני דורש. אני עשיר, ואוכל לעמוד בוה. אבל מה עם מי שאין לו? העונש הקולקטיבי פגע ב-150 אלף תושבי העיר, שהם חפים מפשע. אלה שביצעו את זה לא התייעצו איתם קודם.

עד כאן סיפורו של הירבאווי. לתושבים טענות קשות נגד תו שבי קריית-ארבע. הם הרסו רכוש בלי אבחנה, סיפר מיששה. הם גם ממשיכים לעורר פרובור קציות. בלילות הם רוקדים ברחו בות, שרים וצועקים סיסמות.

אנחנו נאלצים לראות ולשתוק. אין לנו אפשרות להגיב, לא על המעשים של הצבא ולא על מעשי המתנחלים. מעגישים אותנו על מעשים שלא עשינו, בוזזים אותנו, פוגעים ברכושנו, מכים אותנו, יורים עלינו, ואנחנו חסרי-אונים.

מי שיצא לרחוב אף פעם לא יודע אם יחזור בחיים, ואם לא יעצרו אותו ככה סתם בלי סיבה.

הטועם הזה 2230